

1.სადოქტორო პროგრამა: სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგია; Social, Political and Cultural Psychology.
პროგრამა შედგება სამი შესაბამისი მოდულისაგან.

სოციალური ფსიქოლოგია.

პოლიტიკური ფსიქოლოგია.

კულტურული ფსიქოლოგია.

2. მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი: ფსიქოლოგიის დოქტორი **Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology**

3. პროგრამის ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი **შალვა აზიანიძე** (*სწავლების ენა – ქართული*).

4. პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება:

მიზანი: სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამა მიზნად ისახავს:

- მისცეს დოქტორანტს გაღრმავებული ცოდნა ფსიქოლოგიის შესაბამის დარგებში;
- ხელი შეუწყოს დოქტორანტს სადოქტორო დისერტაციის შესრულებასა, დაცვასა და აკადემიური ხარისხის (PhD) მოპოვებაში;
- მოამზადოს უმაღლეს საგანმანათლებლო ან კვლევით დაწესებულებებში სამუშაოდ.

შედეგი: პროგრამით გათვალისწინებული სასწავლო და სამეცნიერო კომპონენტების სრული კურსის გავლის და სადოქტორო დისერტაციის დაცვის შემდეგ დოქტორს ექნება არჩეულ დარგში ღრმა თეორიული ცოდნა, კვლევის მეთოდებისა და სტატისტიკური ანალიზის გამოყენების უნარ-ჩვევები და უმაღლეს სკოლასა და სხვა შესაბამის ორგანიზაციებში მუშაობის კომპეტენცია. სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამის დასრულების შემდეგ კურსდამთავრებულს ექნება შემდეგი კომპეტენციები:

ა) ცოდნა და გაცნობიერება: – სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგიის ღრმა ცოდნა, ამ და მომიჯნავე სფეროებში არსებული უახლესი მიღწევების ცოდნა, კვლევის მეთოდების ღრმა ცოდნა; იმის გაცნობიერება, რომ საჭიროა მიღებული ცოდნის მუდმივი განახლება

ბ) ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი : - კვლევის დამოუკიდებლად დაგეგმვა, განხორციელება და ზედამხედველობა; კვლევითი და ანალიტიკური მეთოდებისა და მიდგომების შემუშავება, რომლებიც ახალი ცოდნის შექმნაზეა ორიენტირებული და აისახება საერთაშორისო რეფერირებად პუბლიკაციებში;

გ) დასკვნის უნარი: - დოქტორანტურის კურსდამთავრებულს შეეძლება, რომ სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგიის მონაცემების მაღალპროფესიულ დონეზე დამოუკიდებლად დამუშავებისა და გაანალიზების საფუძველზე

გამოიტანოს დასკვნები შესასწავლი პრობლემის არსის, მისი გადაჭრის გზების შესახებ.

დ) კომუნიკაციის უნარი: - ახალი ცოდნის არსებულ ცოდნასთან ურთიერთკავშირში დასაბუთებულად და გარკვევით წარმოჩენა, ასევე საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებასთან თემატურ პოლემიკაში ჩართვა უცხოურ ენაზე. პროფესიული ეთიკის ნორმების შესაბამისად და თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიების მიწვევების გამოყენებით (ელექტრონული ფოსტა, სოციალური ქსელები და ა.შ.);

ე) სწავლის უნარი: - სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგიის უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნიდან გამომდინარე ახალი იდეების ან პროცესების განვითარების მზაობა სწავლისა და საქმიანობის, მათ შორის კვლევის პროცესში; სწავლის პროცესში გამოყენებული სწავლისა და სწავლების მეთოდებიდან გამომდინარე, სტუდენტებს თვითონაც განუვითარდებათ სწავლისა და სწავლების უნარები (ეტაპების დაგეგმვა, ყურადღების კონცენტრაცია, სასწავლო მასალის გაცნობიერება და ა.შ.);

ვ) ღირებულებები: - ღირებულებათა დამკვიდრების გზების კვლევა და მათ დასამკვიდრებლად ინოვაციური მეთოდების შემუშავება. სტუდენტებს განუვითარდებათ სამყაროს მულტიკულტურული ხედვის, სხვა კულტურების წარმომადგენლებისადმი შემწყნარებლობის და საკუთარი კულტურის პატივისცემის ღირებულებები. განუვითარდებათ სამყაროს ენვირონმენტალისტური და სიტუაციონისტური ხედვა, სხვა კულტურების წარმომადგენლებისადმი შემწყნარებლობის და საკუთარი კულტურის პატივისცემის, ასევე ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებები.

დასაქმების სფეროები:

სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამის კურსდამთავრებულებს შესაძლებლობა ექნებათ გააგრძელონ საქმიანობა სასწავლო და სამეცნიერო დაწესებულებებში, კვლევითი და პედაგოგიური საქმიანობის პერსპექტივით, ასევე იმუშაონ სხვა და სხვა სახელმწიფო ორგანოებში, ანალიტიკურ ცენტრებში, პოლიტიკური პარტიების აპარატებში, მასმედიაში, არასამთავრობო ორგანიზაციებში და ყველგან, სადაც ხდება სოციალური, პოლიტიკური, ეთნო-კულტურული პროცესების ანალიზი და შესაბამისი გადაწყვეტილებების მიღება და მნიშვნელოვანია პიროვნული, სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ფაქტორების გათვალისწინება.

5. პროგრამაზე მიღების წინაპირობები:

მაგისტრის ხარისხი ფსიქოლოგიაში და უცხო ენის B2 დონეზე ცოდნის დადასტურება გამოცდით ან შესაბამისი სერტიფიკატით და გასაუბრება სპეციალობაში.

6. სასაწავლო კომპონენტი:

დოქტორანტურის სასწავლო გეგმა მთლიანობაში მოიცავს 180 კრედიტს. მათ შორის, სასწავლო კომპონენტი მოიცავს 40 კრედიტს, ხოლო დანარჩენი 140 ეთმობა კვლევას.

უშუალოდ სადოქტორო თემასთან დაკავშირებული ლიტერატურის გარდა (რომელიც განისაზღვრება ინდივიდუალურად, თემატიკიდან გამომდინარე), დოქტორანტმა უნდა შეისწავლოს მოდულით განსაზღვრული ფსიქოლოგიის დარგის აქტუალურ თემებთან დაკავშირებული ლიტერატურა და ჯგუფურ დისკუსიებში მონაწილეობისა და წერილობითი რეფერატების გზით მოახდინოს მასალის ანალიზის, მსჯელობის და გადმოცემის, ასევე რეალური სიტუაციების და მოვლენების მეცნიერული ანალიზის და პრობლემის შესაძლო გადაწყვეტის გზების დემონსტრირება.

დოქტორანტურის *სასწავლო კომპონენტი* (40 კრედიტი) გულისხმობს შემდეგ სალექციო კურსებს და სხვა სახის აქტივობებს:

სავალდებულო კომპონენტებია:

- სწავლების მეთოდები - 5 კრედიტი;
- აკადემიური წერა (კვლევის მეთოდების კომპონენტებით) - 5 კრედიტი (სავალდებულო სალექციო კურსი მათთვის, ვისაც აკადემიური წერა და/ან კვლევის მეთოდები სწავლების წინა საფეხურზე არ გაუვლია);
- დოქტორანტის სემინარი - 15 კრედიტი;
- პროფესორის ასისტენტობა – 5 კრედიტი.

სასწავლო კომპონენტის სხვა ელემენტები არჩევითია.

- დოქტორანტის სემინარი – 15 კრედიტი;
- პროფესორის ასისტენტობა – 10 კრედიტი;
- შესავალი გამოყენებით სტატისტიკაში - 5 კრედიტი;
- სოციალური კვლევის მეთოდები – 5 კრედიტი;
- სოციალურ მეცნიერებათა ფილოსოფია – 5 კრედიტი;
- მეცნიერების მენეჯმენტი – 5 კრედიტი;
- ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება კვლევა/სწავლებაში და ელექტრონული კურსების შექმნა – 10 კრედიტი;
- საუნივერსიტეტო კურიკულუმის შემუშავების თანამედროვე მეთოდები – 10 კრედიტი;
- საზღვარგარეთის აკრედიტებულ უმაღლეს სასწავლებლებში მოსმენილი სადოქტორო კურსები – 5–25 კრედიტი;
- სხვა სახის აქტივობა 5–15 კრედიტი.

ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას, საუნივერსიტეტო სტანდარტის სქემის მიხედვით, ადგენს დოქტორანტი სამეცნიერო ხელმძღვანელთან და სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელთან შეთანხმებით.

სადოქტორო პროგრამის **კვლევითი კომპონენტი** მოიცავს 2 კოლოკვიუმს (თითოეულისთვის 20 კრედიტი) 40 კრედიტის ოდენობით და სადისერტაციო ნაშრომის მომზადება და დაცვა – 100 კრედიტი.

კვლევითი კომპონენტი:

დღეისათვის შემოთავაზებულია პროგრამის კვლევითი კომპონენტის ზოგადი თემატიკა მოდულების შესაბამისად. ამასთან, კონკრეტული თემების დასახელება სცილდება მოცემული პროგრამის ფარგლებს და დადგინდება ინდივიდუალურად.

კვლევითი თემატიკა სოციალურ ფსიქოლოგიაში:

- **სოციალური კოგნიცია და სოციალური მითოლოგია**

ყურადღება გამახვილდება და კვლევის საგანი იქნება ისეთი შედარებით ახლად აღმოჩენილი ფსიქოლოგიური ფენომენები როგორცაა: კოლექტიური მეხსიერება და ჯგუფური აზროვნება, მათი გავლენა სოციალური მითოლოგიის ფორმირებაზე და პირიქით, სოციალური მითოლოგიის გავლენა ზემოთ აღნიშნულ ფსიქოლოგიურ ფენომენებზე. კერძოდ, კვლევების საგანი იქნება სოციალური ცნობიერების მითოლოგიზაციის პროცესი, მასზე მოქმედი პიროვნული და ჯგუფური ფაქტორები. სოციალური მითების ჩამოყალიბებისა და შეცვლის პროცესი. მითებისა და ფსიქოლოგიის ტრადიციული ცნებების - ღირებულებები, სოციალური განწყობა, სტერეოტიპები, ნორმები და ა.შ. ურთიერთმიმართება. მითების სტრუქტურული და დინამიური მახასიათებლები.

- **სოციალური ქცევის დეტერმინანტები**

ეს მიმართულება უშუალო კავშირშია, კვლევების ზემოთ განხილულ მიმართულებებთან, მაგრამ ამ შემთხვევაში აქცენტი გაკეთდება ქცევის არ შინაარსობლივ კომპონენტებზე, არამედ ფორმალურზე – ქცევის მოდელებზე (პირითადად როკიჩი, ფიშბაინი, აიზენი, უზნაძე და მოწაფეები) და მათ ვალიდობაზე პოლიტიკური ქცევის ასახსნელად.

- **სოციალური აქტივობის კულტურული კონტექსტი**

კვლევითი თემატიკა პოლიტიკურ ფსიქოლოგიაში:

- **პოლიტიკური კოგნიცია და პოლიტიკური მითოლოგია**

ყურადღება გამახვილდება და კვლევის საგანი იქნება ისეთი შედარებით ახლად აღმოჩენილი ფსიქოლოგიური ფენომენები როგორცაა: კოლექტიური მეხსიერება და ჯგუფური აზროვნება, მათი გავლენა პოლიტიკური მითოლოგიის ფორმირებაზე და პირიქით, პოლიტიკური მითოლოგიის გავლენა ზემოთ აღნიშნულ ფსიქოლოგიურ ფენომენებზე. კერძოდ, კვლევების საგანი იქნება პოლიტიკური ცნობიერების მითოლოგიზაციის პროცესი, მასზე მოქმედი პიროვნული და ჯგუფური ფაქტორები. პოლიტიკური მითების ჩამოყალიბებისა და შეცვლის პროცესი. მითებისა და ფსიქოლოგიის ტრადიციული ცნებების - ღირებულებები, სოციალური განწყობა, სტერეოტიპები, ნორმები და ა.შ. ურთიერთმიმართება. მითების სტრუქტურული და

დინამიური მახასიათებლები. მითების როლი პოლიტიკური მოვლენებისა და ფიგურების აღქმაში, ზოგადი შთაბეჭდილების (იმიჯის) ფორმირებასა და პოლიტიკური ქცევის დეტერმინაციაში.

- **პოლიტიკური იდეოლოგიების ფსიქოლოგიური საფუძვლები**

პოლიტიკურ იდეოლოგიებთან ასოცირდება მთელი რიგი პოლიტიკური ღირებულებები, სტერეოტიპები, როლები, ნორმები, ქცევების სტანდარტები და პიროვნული თავისებურებები. შესაბამისად პოლიტიკური იდეოლოგიები შეიძლება განხილული იქნას არა მხოლოდ “იდეების” დონეზე, არამედ შესაძლებელია მათი კორელატების აღწერა პიროვნების, სიტუაციისა და მცირე ჯგუფების დონეზეც. ამდენად, იდეოლოგიები შეიძლება განხილული იქნას, როგორც პოლიტიკური და ყოველდღიური ქცევების ფსიქოლოგიურ დეტერმინანტები. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ნაციონალიზმს, კონსერვატიზმს და ლიბერალიზმს.

- **პოლიტიკური ქცევის დეტერმინანტები**

ეს მიმართულება უშუალო კავშირშია, კვლევების ზემოთ განხილულ მიმართულებებთან, მაგრამ ამ შემთხვევაში აქცენტი გაკეთდება ქცევის არა შინაარსობრივ კომპონენტებზე, არამედ ფორმალურზე – ქცევის მოდელებზე (ძირითადად როკიჩი, ფიშბაინი, აიზენი, უზნაძე და მოწაფეები) და მათ ვალიდობაზე პოლიტიკური ქცევის ასახსნელად.

- **პოლიტიკური აქტივობის კულტურული კონტექსტი**

ძირითადი ყურადღება დაეთმობა კონფლიქტისა და მოლაპარაკებების სტრატეგიების კულტურულ მოდელებს. კონფლიქტის, კონფლიქტური სიტუაციის, და პიროვნული და ჯგუფური “ღირსების” კულტურულ განსაზღვრებებს. შიდა და გარე ჯგუფების (ინგროუპ და ოუტგროუპ) ფენომენების კულტურულ დეტერმინაციას. კონფლიქტის მიმდინარეობის, ეტაპების და ქცევითი გამოვლინებების კულტურულ კონტექსტს.

კვლევითი თემატიკა კულტურულ ფსიქოლოგიაში

- **განწყობა – პიროვნება – კულტურა**

ძირითადი ყურადღება დაეთმობა განწყობის თეორიაში კულტურის ცნების შემოტანასა და მის მოდიფიცირებას თანამედროვე კულტურული ფსიქოლოგიის მიღწევების შესაბამისად. ეს, თავისთავად აყენებს რიგ ახალ საკითხებს: განწყობის როგორც ფენომენის განხილვას, არა მხოლოდ პიროვნების დონეზე, არამედ ჯგუფური განწყობის (ჯგუფის როგორც მთლიანის), არსებობის საკითხს და მის მიმართებებს სხვა ისეთ ჯგუფურ ფენომენებთან როგორიცაა; ჯგუფური აღქმა, კოლექტიური მეხსიერება, ჯგუფური აზროვნება და ჯგუფური ქცევა. ასეთ მიდგომის პირობებში, ჯგუფური აქტივობის სუბიექტის როლში გამოდის ჯგუფი, როგორც მთლიანობა, ხოლო აქტივობის ობიექტური ფაქტორის როლში კი კულტურა. ყურადღება გამახვილდება ეთნიკურ და სხვა კულტურულ ჯგუფებზე. ცხადია, რომ ამ მიმართულებით მუშაობა მოიცავს ფართო თეორიულ და ემპირიულ კვლევებს.

- **ინტერპერსონალური და ინტერჯგუფური ურთიერთობების კულტურული კონტექსტი**

ძირითადი ყურადღება დაეთმობა ინტერპერსონალური და ინტერჯგუფური კონფლიქტის კულტურულ დეტერმინანტებს და თავისებურებებს. კონფლიქტური სიტუაციის, პიროვნული და ჯგუფური “ღირსების” კულტურულ განსაზღვრებებს. შიდა და გარე (ინგროუპ და ოუტგროუპ) ჯგუფური ფენომენების კულტურულ დეტერმინაციას. კონფლიქტის

მიმდინარეობის, ეტაპების და ქცევითი გამოვლინებების კულტურულ კონტექსტს. კონფლიქტის გადაწყვეტისა და მოლაპარაკებების ტრადიციულ მეთოდებსა და ფორმებს. კონფლიქტისა და მოლაპარაკებების სტრატეგიების კულტურულ მოდელებს.

• **ქართული კულტურის ფსიქოლოგიური მახასიათებლები**

გლობალიზაციის პირობებში, ხდება კულტურათა ასიმილაცია, მრავალი კულტურული ჯგუფის თავისებურებების ნიველირება და გაქრობა. ეს განსაკუთრებით ეხებათ მცირე ერებს. სულ მალე გაქრება ამ ერებისთვის დამახასიათებელი მრავალი ისეთი სოციალური და კულტურული თავისებურება, რომლებიც არაა მატერიალური და არაა დაფიქსირებული წერილობით, ან რაიმე სხვა ფორმით. მაგალითად ინტერპერსონალური, ოჯახურ, მეზობლური, მეგობრული, გენდერული, მცირე ჯგუფების ურთიერთობების ფორმები და მათი სხვა კულტურული მახასიათებლები. გლობალიზაციის გავლენით, ცვლილებას განიცდის მთელი კულტურული კონტექსტი, რომელიც, დღეისათვის, მოცემული ჯგუფის სოციალური და ფსიქიკური აქტივობის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია და რომელიც, უახლოეს ხანებში, სრული გაქრობის საშიშროების წინაშე დგას. აქედან გამომდინარე, კვლევების ამ მიმართულების მიზანია ემპირიულად შეისწავლოს ქართული კულტურის ფსიქოლოგიური მახასიათებლების ფართო წრე და მოახდინოს მათი შედარებითი ანალიზი სხვა კულტურებში შესწავლილ (და ლიტერატურაში ასახულ) ფსიქოლოგიურ მახასიათებლებთან.

ცოდნის შეფასების სისტემა: სტუდენტის ცოდნა ფასდება 100 ქულიანი სისტემით; კრედიტის მისაღებად საჭირო მინიმალურ შეფასებას წარმოადგენს 51 ქულა; სტუდენტის ცოდნის შეფასება ხდება შემდეგი სქემით:

ქულები	შეფასება
91-100	ფრიადი A
81-90	ძალიან კარგი, B
71-80	კარგი, C
61-70	დამაკმაყოფილებელი, D
51-60	საკმარისი, E
41-50	ვერ ჩააბარა FX
0-40	ჩაიჭრა, F

სადისერტაციო ნაშრომის შეფასება ხდება საერთო/საუნივერსიტეტო სტანდარტის შესაბამისად:

ქულები	შეფასება
summa cum laude	ფრიადი (შესანიშნავი ნაშრომი)
magna cum laude	ძალიან კარგი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აღემატება)
cum laude	კარგი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს) აღემატება
bene	საშუალო (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აკმაყოფილებს)
rite	დამაკმაყოფილებელი(შედეგი, რომელიც, ხარვეზების მიუხედავად, წაყენებულ მოთხოვნებს მაინც აკმაყოფილებს)
<i>insufficienter</i>	არადამაკმაყოფილებელი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს მნიშვნელოვანი ხარვეზების გამო ვერ აკმაყოფილებს)
<i>sub omni canone</i>	სრულიად არადამაკმაყოფილებელი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს სრულიად ვერ აკმაყოფილებს)

ფრიადი, ძალიან კარგი, კარგი, საშუალო და დამაკმაყოფილებელი შეფასების მიღების შემთხვევაში დოქტორანტს ენიჭება ფსიქოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხი. არადამაკმაყოფილებელი შეფასების შემთხვევაში დოქტორანტს ენიჭება ერთი წლის განმავლობაში გადამუშავებული სადისერტაციო ნაშრომის წარდგენის უფლება. სრულიად არადამაკმაყოფილებელი შეფასების მიღების შემთხვევაში დოქტორანტი კარგავს იმავე სადისერტაციო ნაშრომის წარდგენის უფლებას.

8. სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა; თსუ-ს სამეცნიერო ბიბლიოთეკა, კომპიუტერული ბაზები, რესურს-ცენტრები და სხვა.

9. პროგრამაზე შესაძლებელია 10 დოქტორანტის მიღება

10. პროგრამაში მონაწილე აკადემიური პერსონალის CV (იხ. დანართი)

პროგრამის ფინანსური უზრუნველყოფა: სადოქტორო პროგრამის ფინანსურ უზრუნველყოფას ახდენს თსუ.